

УДК 911.3

Стафійчук В.І., Малиновська О.Ю.

**СУТНІСТЬ ТА РОЛЬ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОЇ (ЕКСКУРСІЙНОЇ)
ПРАКТИКИ В ПІДГОТОВЦІ МЕНЕДЖЕРІВ ТУРИЗМУ**

Розглянуто сутність і роль професійно-орієнтованої (екскурсійної) практики у підготовці менеджерів туризму.

Рассмотрены сущность и роль профессионально-ориентированной (экскурсионной) практики в подготовке менеджеров туризма.

There is determined the role and essence of excursion practice within professional training education of tourism managers.

Професійно-орієнтовна (екскурсійна) практика базується на знаннях, вміннях і навичках, здобутих студентами у процесі вивчення навчальних

дисциплін туристичного спрямування, а саме: «Організація екскурсійних послуг та музеєзнавство», «Туристсько-рекреаційні ресурси», «Основи туризмознавства (вступ до фаху)» та ін. Порядок проходження студентами професійно-орієнтовної (екскурсійної) практики встановлюється на основі програми, розробленої авторами. Ця програма сприяє адаптації майбутніх фахівців туристичної сфери до сучасних умов ведення бізнесу, розвитку внутрішньої студентської самоосвіти, активному застосуванню теоретичних знань у практичній діяльності. Відповідно до навчального плану спеціальності «Туризм» географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, професійно-орієнтовна (екскурсійна) практика студентів проводиться на II курсі у 4 семестрі поза межами навчання. Період проведення практики визначається навчальним планом на поточний рік.

Метою практики є закріплення та розширення теоретичних знань і практичних навичок, отриманих під час вивчення курсу «Організація екскурсійних послуг та музеєзнавство». Завданнями практики є:

- ✓ закріплення знань методики підготовки та проведення оглядових або тематичних екскурсій по м. Києву, а також «екскурсій вихідного дня»;
- ✓ відпрацювання і закріплення основних методичних прийомів показу і розповіді в екскурсіях;
- ✓ оволодіння технікою проведення пішохідних екскурсій по місту та автобусних заміських екскурсій;
- ✓ набуття практичних навичок у роботі з інформацією та у підготовці методичної та довідково-інформаційної екскурсійної документації (контрольні та індивідуальні тексти екскурсій, тексти дорожньої інформації, паспорти об'єктів, технологічні карти екскурсій, «портфель екскурсовода», рецензії тощо);
- ✓ підготовка і проведення екскурсій іноземною мовою.

Контроль знань студентів здійснюється у вигляді підготовки і захисту атестаційної роботи – розробка і проведення екскурсії на маршруті. Після проведення навчальної екскурсії проводиться її обговорення і рецензування.

Професійно-орієнтовна (екскурсійна) практика проводиться у два етапи:

- ✓ 1-й етап - підготовка і проведення пішохідної екскурсії по м. Києву;
- ✓ 2-й етап – підготовка і проведення «екскурсій вихідного дня» або багатоденний маршрут.

Навчальним курсом «Організація екскурсійних послуг та музеєзнавство» передбачені практичні заняття, на яких студенти розробляють окремі підтеми оглядової або тематичних екскурсій по м. Києву. Практичні заняття також передбачають відпрацювання методичних прийомів показу і розповіді, а також підготовку методичної документації. Тому для підготовки і проведення екскурсій, передбачених програмою

практики, можуть бути використані інформаційно-довідкові та методичні матеріали, зібрані протягом навчального року. В разі необхідності зібрана інформація поновлюється.

У процесі проходження практики студенти:

- ✓ підбирають і вивчають матеріали для майбутньої екскурсії;
- ✓ відбирають екскурсійні об'єкти;
- ✓ обробляють фактичний матеріал;
- ✓ складають паспорт об'єктів;
- ✓ працюють над змістом екскурсії, вступом, основною частиною, логічними переходами та заключною частиною;
- ✓ пишуть контрольний текст;
- ✓ опрацьовують методику проведення екскурсії – вибирають найбільш ефективні методичні прийоми показу та розповіді для окремих частин екскурсії;
- ✓ складають технологічні карти;
- ✓ пишуть індивідуальні тексти;
- ✓ проводять розроблені екскурсії.

На перевірку подаються такі інформаційно-довідкові та методичні матеріали:

№п/п	Назва документа	Зміст документа
1.	Список використаних джерел по темі екскурсії.	Перераховуються всі джерела інформації, книги, брошури, статті, джерела Internet, які були використані при підготовці екскурсії.
2.	Паспорти об'єктів.	Відомості, які характеризують екскурсійний об'єкт, який включений до маршруту: фотографія, назва, подія, з якою пов'язаний об'єкт, місцезнаходження, короткий опис, автори і час створення об'єкта, джерела інформації про об'єкт.
3.	Контрольний текст екскурсії.	Підібраний і зв'язаний з першоджерелами матеріал, що розкриває тему. Матеріал у контрольному тексті розташовується у хронологічному порядку.
4.	Текст дорожньої інформації.	Довідкова інформація про екскурсійні об'єкти, розташовані на шляху слідування автобуса; коротка інформація про історичні події, які відбувалися в тій місцевості або населеному пункті, через які проїжджає група екскурсантів.
5.	Індивідуальний текст.	Матеріал, викладений конкретним студентом у відповідності до технологічної карти, структури екскурсії, її маршруту. Дає характеристику об'єктів і подій з ними пов'язаних. Також подається текст вступної частини, логічних переходів та заключної частини.
6.	Схема (карта) маршруту.	Відображується шлях пересування групи. Позначаються початок і кінець маршруту, об'єкти показу, місця для їх огляду, зупинки для виходу групи з автобуса.
7.	«Портфель екскурсовода».	Папка з фотографіями, схемами, картами, кресленнями, рисунками, репродукціями, копіями

		документів, зразками продукції підприємств, іншими наочними матеріалами.
8.	Технологічна карта екскурсії.	Рекомендації щодо проведення екскурсії. Зазначаються методичні прийоми показу і розповіді, визначається послідовність демонстрації об'єктів, наочних матеріалів, техніка ведення екскурсії з урахуванням диференційованого підходу до обслуговування екскурсантів.
9.	Матеріали екскурсії.	Матеріали до теми: інформаційні довідки, таблиці, цифровий матеріал, витяги з документів, копії, цитати з літературних творів та ін.

Проведення першого етапу професійно-орієнтовної (екскурсійної) практики - пішохідної оглядової екскурсії по м.Києву - пропонується організувати у декілька блоків:

1-й блок - «Древній Київ»

<i>Маршрут</i>	
1	Старокиївська гора – вул. Володимирська (до Софіївського майдану)
2	вул. Володимирська (від Софіївського майдану до ст. м. «Золоті ворота»)
3	вул. Володимирська (від ст. м. «Золоті ворота» до червоного корпусу Київського національного університету імені Тараса Шевченка)

2-й блок – «Головна вулиця столиці»

<i>Маршрут</i>	
1	вул. Хрещатик (Бесарабський ринок – до ЦУМа)
2	вул. Хрещатик (ЦУМ – Європейська пл.)
3	вул. Трьохсвятительська – Володимирська гірка – Михайлівська пл.
4	вул. Велика Житомирська – Львівська пл.
5	вул. Ярославів Вал
6	вул. Прорізна – вул. Пушкінська – пл. Льва Толстого

3-й блок – «Вулицями Подолу»

<i>Маршрут</i>	
1	вул. Десятинна – Андріївський узвіз
2	вул. Костянтинівська – вул. Хорива – вул. Притисько-Микільська
3	вул. Фролівська – Контрактова пл.
4	вул. Покровська – вул. Андріївська – вул. П.Сагайдачного
5	Поштова пл. – Річковий вокзал

6	вул. Братська – вул. Іллінська
7	вул. Почайнинська – вул. Григорія Сковороди

4-й блок – «Минуле і сучасне Печерська - 1»

<i>Маршрут</i>	
1	вул. Лаврська (від Меморіального комплексу «Історії Великої вітчизняної війни 1941-1945 рр.» до Києво-Печерської Лаври
2	вул. Лаврська – Парк Вічної Слави – пл. Слави
3	вул. Лаврська (від пл. Слави) – Арсенальна пл.
4	вул. М.Грушевського (від Арсенальної пл. до Верховної Ради України) – Маріїнський парк
5	КМУ – Стадіон «Динамо» - Петрівська алея

5-й блок – «Минуле і сучасне Печерська -2»

<i>Маршрут</i>	
1	вул. Липська - вул. Інститутська – вул. Шовковична
2	вул. Лютеранська – вул. Банкова – пл. Іана Франка

Студенти мають можливість запропонувати маршрути на власний вибір.

Студенти також мають можливість розробити і провести тематичну екскурсію по м.Києву, орієнтовні теми таких екскурсій: «Київ В.Городецького», «Київ М.Булгакова», «Палацово-паркові ансамблі Києва», «Модерн у Києві», «Київ музичний», «Київ театральний», «Бароковий Київ», «Київ італійський» та ін.

При проведенні другого етапу професійно-орієнтовної (екскурсійної) практики пропонуються такі маршрути одноденних оглядових та тематичних автобусних екскурсій: Київ-Канів, Київ-Умань, Київ-Корсунь-Шевченківський, Київ-Переяслав-Хмельницький, Київ-Біла Церква-Пархомівка, Київ-Качанівка-Тростянець-Сокиринці, Київ-Чернігів, Київ-Моринці-Кирилівка-Вільшанка-Лисянка, Київ-Баришівка-Яготин-Березова Рудка, Київ-Яготин-Богданівка-Добриничівка, Київ-Васильків-Митниця-Фастів-Триліси, Київ-Ніжин, Київ-Гоголеве-Диканька-Великі Сорочинці, Київ-Богуслав, Київ-Бердичів-Верхівня, Київ-Батурин, Київ-Гельмязів-Золотоноша-Мошни, Київ-Житомир, Київ-Новгород-Сіверський, Київ-Козелець-Лемеші, Київ-Прилуки-Густинь, Київ-Васильків-Мар'янівка, Київ-Коростишів-Малин та ін.

Орієнтовні багатоденні маршрути: Київ-Бориспіль-Переяслав-Хмельницький-Золотоноша-Черкаси-Чигирин-Суботів-Холодний Яр-Світловодськ-Кременчук-Дніпродзержинськ-Дніпропетровськ-Запоріжжя-о.Хортиця-Василівка-Кам'яна Могила-Мелітополь-Бердянськ-Мелітополь-Асканія Нова-Нова Каховка-Херсон-Миколаїв-Коблево-Одеса-Білгород-

Дністровський-Приморське-Вилкове-Хаджибейський Лиман-Балта-
Кодима-Ямпіль-Буша-Гайдамацький Яр-Могилів-Подільський-Муровані
Курилівці-Нова Ушиця-Дунаївці-Кам'янець-Подільський-Скала
Подільська-Борщів-Чортків-Теребовля-Микулинці-Тернопіль-Збараж-
Вишнівець-Кременець Почаїв-Олесько-Підгірці-Кременець-Дубно-Рівне-
Корець-Новоград-Волинський-Житомир-Коростишів-Київ.

Поряд з настановчими лекціями та заняттями на екскурсійних маршрутах програма професійно-орієнтовної (екскурсійної) практики передбачає різноманітні активні методи навчання: ділові ігри, ситуаційні завдання, майстер-класи, тренінгові заняття.

Отже, проходження професійно-орієнтованої (екскурсійної) практики є не лише невід'ємним елементом фахової підготовки менеджерів туризму, а й суттєвим практичним кроком у пізнанні туристично-рекреаційного потенціалу окремих регіонів України, в т. ч. напередодні Євро-2012.